

Juli 2008

J.nr. RA-2007-120-0040

Straffene i voldtægtssager efter ændringen af straffelovens § 216 i 2002

1. Indledning

Ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og færdselsloven blev strafferammen i straffelovens § 216, stk. 1, hævet fra fængsel indtil 6 år til fængsel indtil 8 år. Endvidere blev strafferammen i straffelovens § 216, stk. 2, hævet fra fængsel indtil 10 år til fængsel indtil 12 år.

Forud herfor havde rigsadvokaturen afgivet flere redegørelser om strafniveauet i voldtægtssager på grundlag af indberettede domme, idet der blev iværksat ordninger, hvorefter Rigsadvokaten skulle have forelagt alle domme i voldtægtssager. Redegørelserne er udsendt til politi og anklagemyndighed ved Rigsadvokaten Informerer nr. 3/2001, nr. 13/2001 og nr. 14/2002.

Efter lovændringen har Justitsministeriet anmodet Rigsadvokaten om at vurdere strafniveauet efter skærpelsen.

Rigsadvokaten har på den baggrund afgivet følgende redegørelser om strafniveauet i sager om overtrædelse af straffelovens § 216 efter lovændringen i 2002:

- Januar 2004 – udsendt ved Rigsadvokaten Informerer nr. 8/2004
- Juni 2005 – udsendt ved Rigsadvokaten Informerer nr. 25/2005
- Juni 2006 – udsendt ved Rigsadvokaten Informerer nr. 23/2006
- Juni 2007 – udsendt ved Rigsadvokaten Informerer nr. 17/2007
- Denne redegørelse

Denne redegørelse indeholder i afsnit 2 en beskrivelse af den opdeling af sagerne, som er foretaget. I afsnit 3 og 5 beskrives de tidligere redegørelser om straffene, og i afsnit 4 beskrives ændringen af § 216 ved lov nr. 380 af 6. juni 2002. Afsnit 6 indeholder en beskrivelse af straffene i de voldtægtssager, der er modtaget i indberetningsperioden fra den 1. september 2007 til udgangen af februar 2008, og i afsnit 7 findes en samlet vurdering af strafniveauet.

I bilaget til redegørelsen findes en mere udførlig beskrivelse af de enkelte sager, der er omfattet af undersøgelsen.

2. Opdeling af sagerne om voldtægt

I de tidligere redegørelser blev der taget udgangspunkt i en opdeling af voldtægt i overfaldsvoldtægt, kontaktvoldtægt og parvoldtægt. Denne opdeling anvendes også i denne redegørelse.

Ved overfaldsvoldtægt forstås således voldtægt mod en person, som gerningsmanden slet ikke kender eller kun har et yderst perifert kendskab til, og hvor der ikke forud for voldtægten har været samvær af den karakter, der er beskrevet nedenfor under kontaktvoldtægt.

Ved kontaktvoldtægt forstås det, der på engelsk kaldes "date rape", altså situationer, hvor parterne umiddelbart inden voldtægten har været sammen på en måde, som kunne være optakt til en seksuel kontakt. Kontaktvoldtægt omfatter endvidere voldtægter, hvor parterne kender hinanden i forvejen, f.eks. naboer og kollegaer, uanset om selve voldtægten har karakter af et overfald.

Ved parvoldtægt forstås voldtægt mod en nuværende seksuel partner og voldtægt mod en tidligere seksuel partner, såfremt forholdet er ophørt indenfor et kortere tidsrum forud for voldtægten.

Det kan i nogle sager være vanskeligt at vurdere, hvilken af de tre former for voldtægt der er tale om, idet der er en glidende overgang mellem de forskellige kategorier. Det kan således i visse tilfælde diskuteres, om der foreligger den ene eller den anden form for voldtægt.

I de tidligere redegørelser blev der sondret mellem domme, der omfattede fuldbyrdet voldtægt, og domme, hvor der alene dømmes for forsøg på voldtægt. Også denne sondring anvendes nu.

3. Redegørelserne om strafniveauet i voldtægtssager forud for lovændringen

3.1. Konklusionerne i redegørelsen fra januar 2001

Konklusionen i redegørelsen fra januar 2001 vedrørende det daværende strafniveau var følgende:

For forsøg på overfaldsvoldtægt varierede straffene fra 4 måneder til 2 års fængsel. Det blev i redegørelsen antaget, at "normalstraffen" måtte være i niveauet 6-9 måneders fængsel, dog med mulighed for både mildere og strengere straffe.

Det var på grundlag af det foreliggende materiale vanskeligt at vurdere "normalstraffen" for fuldbyr-det overfaldsvoldtægt. Et forsigtigt skøn førte dog frem til, at udgangspunktet for straffastsættelsen, hvis der ikke forelå skærpende omstændigheder, formentlig lå i niveauet omkring 1 år og 6 måneders fængsel. Hvis der forelå skærpende omstændigheder udmålte straffen til mellem 2 og 3 års fængsel.

Med hensyn til forsøg på kontaktvoldtægt skønnedes det i redegørelsen, at strafniveauet nogenlunde svarede til niveauet for forsøg på overfaldsvoldtægt, dvs. 6-9 måneders fængsel, dog med mulighed for både mildere og strengere straffe.

For så vidt angår straffen for fuldbyrdet kontaktvoldtægt fremgår det af redegørelsen, at de fleste straffe lå i niveauet mellem fængsel i 6 måneder og fængsel i 1 år og 6 måneder, og hvis der ikke var anvendt vold af betydning eller ikke forelå andre skærpende omstændigheder, lå straffen i niveauet 6-10 måneders fængsel.

Vedrørende forsøg på parvoldtægt forelå der kun en dom, hvor straffen blev udmålt til 6 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste.

For så vidt angik fuldbyrdet parvoldtægt blev det antaget at "normalstraffen" lå i niveauet 6-8 måneders fængsel, men der var i det undersøgte materiale også flere eksempler på højere straffe i sager, hvor der forelå skærpende omstændigheder.

3.2. Konklusionerne i den foreløbige redegørelse af august 2001 og redegørelsen fra august 2002

Redegørelserne af august 2001 og august 2002 om strafniveauet i voldtægtssager omfattede i alt 111 sager, hvoraf 93 sager var endeligt afgjort.

Konklusionen i redegørelserne var, at disse sager ikke bidrog væsentligt til yderligere at belyse de antagelser om strafniveauet, som fremgik af redegørelsen fra januar 2001. På den anden side gav de pågældende domme ikke anledning til at ændre de tidligere formodninger om straffene i voldtægtssager.

Med hensyn til straffene i de sager, hvor voldtægten var begået af flere gerningsmænd, var konklusionen, at det var tvivlsomt, hvorvidt der i alle sager var tillagt det forhold, at overgrebet var udøvet af flere gerningsmænd i forening, en reel betydning ved strafudmålingen.

4. Lov nr. 380 af 6. juni 2002 om ændring af straffelovens § 216

Ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 blev strafferammen i straffelovens § 216, stk. 1, hævet fra fængsel indtil 6 år til fængsel indtil 8 år. Endvidere blev strafferammen i straffelovens § 216, stk. 2, hævet fra fængsel indtil 10 år til fængsel indtil 12 år. Ændringen af straffelovens § 216 trådte i kraft den 8. juni 2002 og har virkning for forhold, der er begået efter dette tidspunkt. Ændringen omfatter også forhold, der henføres under § 216, jf. § 224 eller § 225.

Formålet med forhøjelsen af strafferammerne i § 216 var at gennemføre en generel forhøjelse af strafudmålingsniveauet i voldtægtssager i størrelsesordenen et år. Det gælder både fuldbyrdede voldtægter og forsøg herpå.

Ved forhøjelsen af straffene skal der tages udgangspunkt i det strafniveau, der er beskrevet i redegørelsen fra januar 2001, som er omtalt i lovforslagets almindelige bemærkninger afsnit 2.1.2.

I bemærkningerne til lovforslaget afsnit 2.1.3. er der følgende tilkendegivelser om strafforhøjelsen:

”...Eksempelvis forudsættes det, at straffen for fuldbyrdet overfaldsvoldtægt i normaltildfældene forhøjes med 1 års fængsel til fængsel i 2 år og 6 måneder.

...Med lovforslaget er det som nævnt hensigten, at også straffen for forsøg på overfaldsvoldtægt uden skærpene omstændigheder forøges med 1 år i forhold til det straffniveau, der er beskrevet i Rigsadvokatens redegørelse. Udmålingen af straffen forudsættes dog i højere grad at blive nuanceret efter forholdets grovhed, således at straffen for de grovere tilfælde af forsøg på overfaldsvoldtægt kommer til at ligge tæt på niveauet for fuldbyrdede overfaldsvoldtægter. Der tænkes her særligt på den type sager, hvor der anvendes ikke ubetydelig vold, og hvor forsøget mislykkes på grund af offerets modstand.

Efter Justitsministeriets opfattelse er der endvidere ikke i den nuværende praksis tillagt det forhold, at en voldtægt er begået af flere gerningsmænd i forening, tilstrækkelig vægt i skærpene retning. Gruppevoldtægter med anvendelse af den betydelige overmagt, der ligger i, at der er flere gerningsmænd, må normalt antages at indebære et særlig voldsomt og traumatiserende overgreb på ofret. Det forudsættes derfor, at det forhold, at en voldtægt er begået af flere gerningsmænd i forening, tillægges en særlig vægt i skærpene retning. I sager om voldtægt med flere gerningsmænd bør der således ske en yderligere straffskærpelse i forhold til straffniveauet i voldtægtssager med kun en gerningsmand. Det bør også tillægges øget vægt i skærpene retning, hvis der er tale om voldtægt begået mod et barn. Herudover bør der ske en yderligere straffskærpelse – det vil sige ud over den generelle strafforhøjelse i størrelsesordenen 1 år – i sager, hvor voldtægten har haft en særlig tidsmæssig udstrækning.”

Det fremgår samtidig af forarbejderne (de almindelige bemærkninger afsnit 1.2.) om angivelsen i lovforslaget af det tilsigtede forhøjede straffniveau, at fastsættelsen af straffen fortsat vil bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige sagens omstændigheder, og at de angivne straffniveauer vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpene eller formildende omstændigheder.

5. Konklusionerne i redegørelserne fra januar 2004, juni 2005, juni 2006 og juni 2007 om straffene efter lovændringen

Redegørelsen af januar 2004 om straffniveauet i voldtægtssager omfattede i alt 26 sager indberettet i perioden fra den 8. juni 2002 til udgangen af august 2003. Heraf var 24 sager endeligt afgjort ved redegørelsens udarbejdelse.

Konklusionen i redegørelsen af januar 2004 var, at straffskærpelsen måtte anses for at være slået igennem i de fleste af de indberettede sager. I en række af sagerne måtte straffen anses for at være forhøjet fuldt ud med et år eller mere, mens der i andre sager var sket en mindre forhøjelse af straffen.

I en del af de sager, hvor der var sket en mindre forhøjelse af straffen, forelå der sådanne formildende omstændigheder, at det forekom naturligt, at domstolene havde fraveget de straffniveauer, der er angivet i lovforslagets bemærkninger, i nedadgående retning, jf. herved også lovforslagets almindelige bemærkninger afsnit 1.2., hvorefter straffastsættelsen fortsat beror på domstolens konkrete vurdering af samtlige sagens omstændigheder.

Der var dog i de indberettede sager også eksempler på straffe, som efter rigsadvokatens opfattelse måtte anses for at være i underkanten af det tilsigtede straffniveau. Det var især sager, hvor der havde

været anvendt en del vold, og sager, hvor der var dømt for anden kønslig omgængelse end samleje i væsentligt omfang.

Disse sager talte for, at anklagemyndigheden i en periode fremover fortsat skulle være særlig opmærksom på straffastsættelsen i voldtægtssager og på, om sagerne burde ankes til skærpelse. Som følge heraf blev den indberetningsordning, der dannede grundlag for redegørelsen af juni 2005, iværksat.

Redegørelsen af juni 2005 omfattede i alt 40 sager indberettet i perioden fra 1. marts 2004 til udgangen af december 2004. Alle 40 sager var ved redegørelsens udarbejdelse afgjort ved endelig dom.

Konklusionen på redegørelsen af juni 2005 blev, at strafskærpelsen med få undtagelser måtte anses for at være slået igennem. I adskillige af sagerne måtte straffen anses for at være forhøjet fuldt ud med et år i forhold til det strafniveau, der var gældende forud for lovændringen i 2002, mens der i andre sager var sket en skærpelse, dog ikke fuldt ud med et år. I disse sidstnævnte sager var der efter rigsadvokatens opfattelse i de fleste tilfælde enten konkrete omstændigheder, der talte for at fastsætte en lavere straf, eller også ville en strafskærpelse på fuldt ud et år have været en meget væsentlig forhøjelse i forhold til det hidtidige strafniveau.

Der blev kun indberettet ganske få sager, hvor straffen ikke kunne anses for at være skærpet i overensstemmelse med tilkendegivelserne i forarbejderne til lov nr. 380 af 6. juni 2002. Der var efter rigsadvokatens opfattelse tale om sager, der ikke adskilte sig i formildende retning fra de øvrige lignende sager, og hvor der på trods heraf var idømt en mildere straf end i sammenlignelige sager.

Rigsadvokaten konkluderede på dette grundlag, at de forhøjede straffe i sager om overtrædelse af straffelovens § 216, der var tilsigtet ved lovændringen i 2002, måtte anses generelt at være slået igennem i praksis ved domstolene. På baggrund af de enkelte sager, hvor straffene efter rigsadvokatens opfattelse lå under det tilsigtede niveau efter strafskærpelsen, blev politimestrene og statsadvokaterne anmodet om fortsat at være opmærksomme på strafudmålingen i sager om voldtægt, herunder at tage initiativ til at anke domme med påstand om skærpelse, hvis der blev fundet grundlag herfor.

Justitsministeriet meddelte herefter ved skrivelse af 28. juni 2005, at man fandt det rigtigst at fortsætte indberetningsordningen i endnu en periode med henblik på at skabe en bredere dokumentation for, at den positive udvikling fastholdes og fortsætter.

Redegørelsen af juni 2006 omfattede i alt 30 sager indberettet i perioden fra 1. august 2005 til udgangen af januar 2006. Alle 30 sager var ved redegørelsens udarbejdelse afgjort ved endelig dom.

Konklusionen i redegørelsen af juni 2006 var, at strafskærpelsen måtte anses for at være slået fuldt ud igennem i langt de fleste sager om voldtægt, der indgik i redegørelsen. På trods af enkelte udsving i formildende retning, fandt rigsadvokaturen, at det samlede billede i voldtægtssagerne viste, at strafskærpelsen var gennemført i praksis. Rigsadvokaten tilkendegav samtidig, at det med det formål at

opnå sikkerhed for, at det skærpede straffniveau blev fastholdt, fandtes hensigtsmæssigt i en ny periode at følge strafudmålingen i voldtægtssager.

Justitsministeriet meddelte herefter ved skrivelse af 11. juli 2006, at man fandt det rigtigst at anmode Rigsadvokaten om på ny at afgive en redegørelse om straffniveauet i sager om voldtægt for derved at skabe et endnu bedre grundlag for at vurdere udviklingen i strafudmålingen.

Redegørelsen af juni 2007 omfattede i alt 27 sager indberettet i perioden fra 1. september 2006 til udgangen af februar 2007. Ved redegørelsens udarbejdelse havde rigsadvokaturen i en enkelt sag fået Procesbevillingsnævnets tilladelse til at indbringe landsrettens dom for Højesteret som tredje instans, hvorfor denne sag ikke kunne anses for endeligt afsluttet. Sagen er nu endeligt afsluttet og medtaget som dom 6 i denne redegørelse.

Konklusionen i redegørelsen af juni 2007 var, at domstolene i langt de fleste sager om voldtægt, der indgik i redegørelsen, havde fastsat forhøjede straffe i overensstemmelse med tilkendegivelserne i forarbejderne til lovændringen i 2002. På trods af enkelte udsving i formildende retning, fandt rigsadvokaturen, at det samlede billede af domspraksis viste, at straffskærpelsen var gennemført i praksis. Rigsadvokaten tilkendegav samtidig, at det fandtes hensigtsmæssigt i en ny periode at følge strafudmålingen i voldtægtssager.

Justitsministeriet meddelte herefter ved skrivelse af 23. juli 2007, at man fandt det rigtigst at anmode Rigsadvokaten om på ny at afgive en redegørelse om straffniveauet i sager om voldtægt for derved at skabe et endnu bedre grundlag for at vurdere udviklingen i strafudmålingen.

6. Straffene i voldtægtssager i den foreliggende undersøgelse

6.1. Indberetningsordningen og antallet af sager

Ved Rigsadvokaten Informerer nr. 17/2007 iværksatte rigsadvokaturen en indberetningsordning af alle domme vedrørende overtrædelse af straffelovens § 216, herunder også jf. §§ 224 eller 225. Ordningen omfattede by- og landsretsdomme afsagt i perioden fra 1. september 2007 til udgangen af februar 2008. Ankesdomme afsagt af landsretten efter udløbet af den nævnte periode var omfattet, såfremt byrettens dom i sagen var afsagt inden udgangen af februar 2008.

Der er i medfør af indberetningsordningen indberettet 25 afsluttede sager, der er beskrevet i bilaget til denne redegørelse. Redegørelsen omfatter således kun endelige domme, mens byretsdomme under anke ikke er medtaget i redegørelsen. Domme, hvor der er idømt foranstaltninger, er ikke medtaget i redegørelsen, da sådanne domme ikke belyser straffniveauet.

De 25 domme fordeler sig således på byretterne, landsretterne og Højesteret:

Byret	5 domme
Landsret	19 domme
Højesteret	1 dom

6.2. Strafadmålingen i ankesager

Som det fremgår ovenfor, foreligger der 19 landsretsdomme. Der er i alle tilfælde tale om ankesager. Anklagemyndigheden har i alle de sager, der har været anket til landsretten, påstået skærpelse af straffen.

Landsretten forhøjede straffen for den tiltalte i forhold til byrettens dom i følgende syv sager:

- Dom 1: Byret 1 år og 6 måneder, landsret 1 år og 10 måneder.
- Dom 4: Byret 6 måneder betinget, landsret 6 måneder ubetinget.
- Dom 5: Byret 2 år, landsret 2 år og 6 måneder.
- Dom 9: Byret 3 år, landsret 3 år og 6 måneder.
- Dom 16: Byret 1 år betinget, landsret 1 år og 6 måneder delvis betinget.
- Dom 21: Byret 2 år, landsret 2 år og 6 måneder.
- Dom 22: Byret 2 år, landsret 2 år og 6 måneder.

Landsretten nedsatte straffen for de tiltalte i en sag:

- Dom 13: Byret tiltalte 1: 3 år, tiltalte 2: 9 måneder, landsret tiltalte 1: 2 år, tiltalte 2: 5 måneder.

I dom 14 ændrede landsretten sanktionen fra en ungdomssanktion til 6 måneders betinget fængsel.

I de 10 øvrige ankesager stadfæstede landsretten byrettens dom.

Herudover foreligger en dom afsagt af Højesteret (dom 6). Højesteret forhøjede ved dommen landsrettens straffastsættelse på 2 års fængsel til fængsel i 2 år og 6 måneder.

6.3. Straffene i de sager, der indgår i undersøgelsen

6.3.1. Indledning

Som nævnt ovenfor under afsnit 4 tilsigtedes ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 en generel forhøjelse af strafudmålingsniveauet i voldtægtssager i størrelsesordenen et år. Endvidere blev det tilkendegivet i bemærkningerne, at der herudover burde ske en yderligere straffeskærpelse i sager med flere gerningsmænd, i sager om voldtægt mod børn og i sager, hvor voldtægten har haft en særlig tidsmæssig udstrækning.

Det var dog også i forarbejderne forudsat, at det niveau, der er angivet i bemærkningerne, kan fraviges i op- eller nedadgående retning efter en konkret vurdering af samtlige sagens omstændigheder.

Som det også blev tilkendegivet i redegørelserne af januar 2004, juni 2005, juni 2006 og juni 2007, kan vurderingen af straffastsættelsen i de enkelte sager derfor efter rigsadvokatens opfattelse ikke ske blot ved at lægge et år til den straf, der må antages at have været praksis før ændringen, men der skal tages hensyn til sagens konkrete omstændigheder – herunder også omstændigheder, der kan tale for ikke at forhøje straffen fuldt ud med et år.

Det bemærkes i den forbindelse også, at en generel strafskærpelse på et år i alle sager medfører en forholdsvis større skærpelse af straffene i de sager, der før lovændringen medførte de laveste straffe (f.eks. fra 6 måneders fængsel til 1 år og 6 måneders fængsel, svarende til en tredobling af straffen), mens strafskærpelsen i de groveste sager bliver procentuelt mindre (f.eks. fra 2 års fængsel til 3 års fængsel, svarende til en forhøjelse på 50 procent).

Disse forhold indgår i vurderingen nedenfor af straffene i sager om overfaldsvoldtægt (afsnit 6.3.2.), kontaktvoldtægt (afsnit 6.3.3.), parvoldtægt (afsnit 6.3.4.) og i sager med flere gerningsmænd (afsnit 6.3.5.).

6.3.2. Overfaldsvoldtægt

Der er indkommet tre sager – alle ankedomme – om forsøg på overfaldsvoldtægt (dom 1-3).

I dom 1 blev en kvinde forsøgt voldtaget på offentligt sted. Forurettede blev grebet om halsen bagfra, hvorefter tiltalte tog fat i bukselinningen på forurettedes bukser i den hensigt at voldtage hende. Det lykkedes ikke for gerningsmanden at gennemføre sit forehavende, da forurettede gjorde modstand og undslap. Tiltalte var tidligere straffet med 3 måneders betinget fængsel for hæleri. Byretten fastsatte en fællesstraf på fængsel i 1 år og 6 måneder. Landsretten forhøjede fællesstraffen til fængsel i 1 år og 10 måneder.

I dom 2 blev en 85-årig kvinde forsøgt voldtaget i sit hjem. Forurettede blev væltet omkuld på gulvet, hvorefter tiltalte fastholdt forurettede og forgæves forsøgte at gennemføre samleje. Forurettede blev herefter trukket ind i et andet rum, hvor hun blev væltet omkuld, hvorpå tiltalte på ny forsøgte at gennemføre samleje. Endelig forsøgte tiltalte anden kønslig omgængelse end samleje, hvilket mislykkedes, idet forurettede modsatte sig dette. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 2 år. Landsretten stadfæstede dommen.

I dom 3 forsøgte tiltalte at voldtage sin 11-årige datter, idet han med magt skilte hendes ben ad og lagde sig oven på hende, hvorefter han forsøgte at trække hendes tøj af. Tiltalte måtte dog opgive sit forehavende, da forurettede gjorde voldsom modstand. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 2 år. Landsretten stadfæstede dommen.

Det fremgår af redegørelserne udarbejdet før strafskærpselsens ikrafttræden, at det blev antaget, at "normalstraffen" for forsøg på overfaldsvoldtægt måtte være i niveauet 6 til 9 måneders fængsel, dog med mulighed for både mildere og strengere straffe. Ifølge lovændringen i 2002 skulle disse straffe forhøjes med 1 års fængsel, idet udmålingen af straffen dog forudsættes i højere grad at blive nuanceret efter forholdets grovhed, således at straffen for de grovere tilfælde af forsøg på overfaldsvoldtægt kommer til at ligge tæt på niveauet for fuldbyrdede overfaldsvoldtægter.

I de nævnte domme, hvor straffene er fastsat til fængsel i henholdsvis 1 år og 10 måneder, 2 år samt 2 år, er det min opfattelse, at skærpselsen i forhold til den tidligere antagelse om normalstraffen må siges at være slået fuldt ud igennem.

Der er indkommet otte domme om fuldbyrdet overfaldsvoldtægt (dom 4-11). Tre af disse er byrettsdomme, fire er landsretsdomme, mens én af dommene er afsagt af Højesteret.

Det fremgår af redegørelserne udarbejdet forud for strafskærpselsen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002, at udgangspunktet for fastsættelsen af "normalstraffen" for fuldbyrdet overfaldsvoldtægt formentlig lå i niveauet omkring 1 år og 6 måneders fængsel, hvis der ikke forelå skærpende omstændigheder. Hvis der forelå skærpende omstændigheder, udmålttes straffen til mellem 2 og 3 års fængsel.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget om ændringen i 2002, at det forudsættes, at straffen for fuldbyrdet overfaldsvoldtægt i normalt tilfældene forhøjes med 1 års fængsel til fængsel i 2 år og 6 måneder. Det fremgår endvidere, at forskellige omstændigheder bør tillægges en særlig vægt i skærpende retning i forbindelse med strafudmålingen, herunder hvis voldtægten er begået af flere gerningsmænd, mod et barn eller har haft en særlig tidsmæssig udstrækning.

I dom 4 blev tiltalte fundet skyldig i anden kønslig omgængelse end samleje, idet han tvang forurettede ind i en toiletbås, hvor han forsøgte at tage forurettedes bukser af, ligesom han bed hende i det ene bryst. Tiltalte forsøgte herefter at få forurettede til at sutte på sit lem. Straffen på fængsel i 6 måneder blev af byretten gjort betinget under henvisning til varetægtsfængslingen under sagen, at tiltalte ikke tidligere var straffet samt tiltaltes personlige forhold. Landsretten fandt ikke grundlag for at gøre straffen betinget og idømte således en ubetinget straf. Tiltalte ansøgte Procesbevillingsnævnet om tilladelse til at anke dommen til Højesteret. Rigsadvokaten bemærkede i den forbindelse over for nævnet, at man ikke ville udtale sig imod, at sagen blev tilladt indbragt for Højesteret med henblik på, at Højesteret kunne tage stilling til straffens længde, idet anklagemyndigheden i givet fald ville påstå skærpselse af straffen. Procesbevillingsnævnet afslog imidlertid ansøgningen om anketilladelse. Det er min opfattelse, at den af landsretten udmålte straf på fængsel i 6 måneder henset til overtrædelsens karakter ikke kan anses for at være i overensstemmelse med det ved lovændringen forudsatte strafniveau, selv om voldtægtsforsøget fik et begrænset omfang.

I dom 5, hvor tiltalte blev dømt for voldtægt begået i forbindelse med varetagelsen af sit arbejde som taxachauffør, havde tiltalte tvunget forurettede, der var kraftigt beruset, ned på jorden, hvor han havde lagt sig oven på hende og gennemført samleje. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 2 år og lagde ved strafudmålingen som skærpende omstændigheder vægt på, at tiltalte havde udnyttet sit arbejde

som taxachauffør og forurettedes beruselse. Som formildende omstændigheder henviste byretten til, at tiltalte kun havde anvendt begrænset vold, og at forurettede ikke pådrog sig fysiske skader. Landsretten forhøjede straffen til fængsel i 2 år og 6 måneder. Under hensyn til, at "normalstraffen" for fuldbyrdet overfaldsvoldtægt, hvor der ikke har været anvendt vold af betydning, som udgangspunkt bør være fængsel i 2 år og 6 måneder, giver dommen ikke anledning til bemærkninger.

I dom 6, der er afsagt af Højesteret som tredje instans, var tiltalte i landsretten blevet idømt 2 års fængsel for voldtægt af en 15-årig pige. Tiltalte var buschauffør og havde lovet forurettede, at han ville køre hende hjem til bopælen, når bussen havde passeret endestationen. I stedet kørte han til et afsides sted, hvor han tiltvang sig anal- og oralsex. Byretten udmålte straffen til fængsel i 2 år og lagde vægt på, at der var tale om en overfaldsvoldtægt mod en ganske ung pige på et øde sted i et offentligt transportmiddel. Landsretten stadfæstede byrettens dom. Uanset at straffen på 2 års fængsel indebar en skærpelse i forhold til den tidligere "normalstraf", var det rigsadvokatens opfattelse, at strafskærpelsen ikke var anvendt fuldt ud, og at landsrettens dom således var for mild. Rigsadvokaten ansøgte derfor Procesbevillingsnævnet om tilladelse til at indbringe dommen for Højesteret, hvilket nævnet imødekom. Ved Højesterets dom af 14. december 2007 forhøjedes straffen til fængsel i 2 år og 6 måneder med henvisning til strafskærpelsen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002. Højesterets dom fastslår således en strafposition på fængsel i 2 år og 6 måneder ved fuldbyrdet overfaldsvoldtægt, hvilket er i overensstemmelse med det angivne i forarbejderne til lovændringen.

Dom 7 vedrørte voldtægt og anden kønslig omgængelse begået af en 20-årig mand mod en kvinde, som han passede op på gaden efter et diskoteksbesøg. Forurettede blev overfaldet bagfra og væltet omkuld, hvorefter tiltalte tvang sit lem ind i forurettedes mund, hvorpå han tiltvang sig samleje på trods af forurettedes modstand. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 2 år og 6 måneder og lagde ved strafudmålingen vægt på karakteren af omstændighederne, hvorunder handlingen blev begået.

Dom 8, der er en ankedom, omhandlede voldtægt begået mod en 12-årig pige. Forurettede blev skubbet ned ad en skrænt, hvor hun ved vold og trusler herom blev tvunget til at afføre sig sine bukser og lægge sig ned på jorden, hvorefter tiltalte tiltvang sig samleje, idet han fastholdt forurettede på jorden. Straffen blev af byretten og landsretten udmålt til fængsel i 3 år, og der blev ved strafudmålingen i skærpende retning lagt vægt på, at der var tale om overfaldsvoldtægt begået mod et barn på et øde sted.

I dom 9, der er en ankedom, blev en kvinde forsøgt voldtaget, da hun var på en løbetur i skoven. Tiltalte tvang med en kniv og en signalpistol forurettede ind i skoven, hvor hun fik en stofpose over hovedet og blev bundet på hænder og fødder. Herefter blev forurettede ført rundt til forskellige steder i skoven, hvor tiltalte pressede en hård genstand op i hendes kønsdel og endetarm. Tiltalte forsøgte endelig at opnå samleje med forurettede, hvilket han dog måtte opgive. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 3 år og lagde ved strafudmålingen i skærpende retning vægt på, at tiltalte tvang forurettede med sig med en kniv og en pistol, at forholdene fandt sted forskellige steder i skoven, at forurettede havde en pose over hovedet, og at hendes hænder var bundet under hele forløbet, at overgrebene strakte sig over ca. 45 minutter, og at overfaldet var nøje planlagt. Dommen blev af anklagemyndig-

heden anket med påstand om skærpelse, og ved landsrettens dom blev straffen forhøjet til fængsel i 3 år og 6 måneder.

I dom 10 blev fem mænd i alderen 15 til 18 år fundet skyldige i voldtægt og anden kønslig omgængelse, idet de med knive og baseballbats overfaldt forurettede på en massageklinik, hvorefter de på skift tvang forurettede til at sutte på deres lem, ligesom de tiltvang sig vaginalt og analt samleje med forurettede. En af de tiltalte, der var bevæbnet med en kniv, blev fundet skyldig i medvirken, idet han havde været til stede under overgrebene. De tiltalte blev endvidere fundet skyldige i bl.a. røveri og røveriforsøg, tyveri samt overtrædelse af våbenloven. Byretten udmålte straffene for de tiltalte til fængsel i niveauet mellem 2 år og 3 måneder og 3 år og 9 måneder.

I dom 11 blev en 16-årig mand fundet skyldig i to voldtægter begået mod henholdsvis en 79-årig og en 85-årig kvinde. Tiltalte skaffede sig i begge tilfælde adgang til de forurettedes lejligheder ved at knuse en rude, hvorefter han overfaldt de forurettede, mens de lå og sov. Herefter tiltvang tiltalte sig samleje til sædafgang, idet han fastholdt de forurettede. I det ene tilfælde blev forurettede fastholdt med et kraftigt greb om halsen, hvilket bevirkede, at forurettede var i en sådan livsfare, at forholdet blev henført under § 216, stk. 2. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 3 år og 9 måneder og lagde ved strafudmålingen bl.a. vægt på, at der var tale om to voldtægter begået mod ældre kvinder i deres eget hjem, og at voldtægterne måtte betragtes som brutale. Tiltaltes unge alder kunne herefter ikke i sig selv udelukke en langvarig fængselsstraf, ligesom der ikke var grundlag for at idømme en ungdomssanktion.

Vedrørende fuldbyrdede overfaldsvoldtægter kan det således konstateres, at der kun i to domme (dom 4 – fængsel i 6 måneder, dom 10 – fængsel i 2 år og 3 måneder til en medvirkende af i alt fem gerningsmænd) er udmålt en straf, der ligger under udgangspunktet på fængsel i 2 år og 6 måneder, mens straffene i de øvrige sager svarer til udgangspunktet eller er højere. Hertil kommer, at Højesteret i dom 6 har forhøjet en straf på fængsel i 2 år til fængsel i 2 år og 6 måneder.

Det må herefter konkluderes, at den skærpelse, der var forudsat ved lovændringen, helt overvejende er slået igennem.

6.3.3. Kontaktvoldtægt

Med hensyn til forsøg på kontaktvoldtægt skønnede Rigsadvokaten i redegørelserne udarbejdet før strafskærpelsen, at strafniveauet nogenlunde svarede til niveauet for forsøg på overfaldsvoldtægt, dvs. 6-9 måneders fængsel, dog med mulighed for både mildere og strengere straffe. Ifølge lovændringen i 2002 skulle også disse straffe forhøjes med 1 år.

Der er indkommet to domme om forsøg på kontaktvoldtægt (dom 12-13). Der er i begge tilfælde tale om domme afsagt af landsretten som ankeinstans.

I dom 12 kendte tiltalte og forurettede hinanden fra en produktionsskole. De havde i hvert fald en gang forud for gerningstidspunktet haft frivilligt samleje. Voldtægtsforsøget foregik hjemme hos til-

talte, hvor forurettede blev skubbet ned på tiltaltes seng, hvorefter tiltalte forsøgte at afklæde forurettede, ligesom han befølte forurettede på brysterne og i skridtet. Tiltalte måtte dog opgive at gennemføre samleje, idet forurettede satte sig kraftigt til modværge. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 1 år og lagde i formildende retning vægt på den begrænsede voldsudøvelse i forbindelse med voldtægtsforsøget. Landsretten stadfæstede strafudmålingen. I dommen er der således ikke fuldt ud sket en skærpelse på et år, men der er dog tale om en væsentlig skærpelse i forhold til det tidligere strafniveau. Den relativt milde straf skal efter min opfattelse formentlig navnlig ses i lyset af den begrænsede voldsudøvelse, og at tiltalte hurtigt opgav sig forehavende.

Dom 13 omhandler forsøg på voldtægt samt anden kønslig omgængelse end samleje begået af en 50-årig mand over for sin næsten jævnaldrende moster, der netop var blevet udskrevet fra hospitalet, og som var meget dårligt gående. Tiltalte kyssede og befølte forurettede på brysterne og kønsdelene, ligesom han stak fingre op i forurettedes skede og endetarm samt forsøgte at stikke sit lem ind i forurettedes mund. Endvidere forsøgte han at opnå samleje med forurettede, hvilket han måtte opgive. Tiltaltes kvindelige bekendte, der var til stede under hele det langvarige forløb, blev fundet skyldig i medvirken til tiltaltes overtrædelser. Byretten fastsatte straffen for tiltalte til fængsel i 3 år og lagde ved strafudmålingen navnlig vægt på, at der var tale om et længerevarende hændelsesforløb, at forholdet til dels var begået af flere i forening, at forholdet havde været voldsomt, ydmygende og stærkt traumatiserende for forurettede, der var syg og helbredssvækket, og at overgrebet fremstod kynisk, afstumpet og begået med en betydelig grad af overmagt. Landsretten fandt, at straffene burde fastsættes til henholdsvis fængsel i 2 år og fængsel i 5 måneder. Idet "normalstraffen" forud for lovændringen skønnedes at være 6-9 måneders fængsel, er det min opfattelse, at der ved strafudmålingen i dommen er sket en skærpelse i forhold til tidligere domspraksis. Den væsentligt lavere straf til tiltaltes kvindelige bekendte er efter min opfattelse begrundet i den pågældendes forholdsvis beskedne medvirken. Sagen er omtalt nærmere nedenfor under afsnit 6.3.5. om sager med flere gerningsmænd.

Fuldbyrdet kontaktvoldtægt foreligger i ni sager (dom 14-22).

Rigsadvokaturen antog i de tidligere redegørelser, at straffen for fuldbyrdet kontaktvoldtægt før strafskærpelsen i de fleste tilfælde lå mellem 6 måneders fængsel og 1 år og 6 måneders fængsel. Var der ikke anvendt vold af betydning, eller forelå der ikke andre skærpende omstændigheder, lå straffen i niveauet 6 til 10 måneders fængsel. Også her medførte lovændringen en forhøjelse af straffene med 1 år.

I dom 14, der er en ankedom, blev en 14-årig pige voldtaget af en 17-årig skolekammerat, som hun havde kendt i nogle måneder. Tiltalte spændte ben for forurettede og fastholdt hende på jorden, hvorefter han gennemførte samleje trods forurettedes protester og modstand. Tiltalte, der endvidere blev fundet skyldig i bl.a. blufærdighedskrænkelser og trusler, blev i byretten idømt en ungdomssanktion efter straffelovens § 74 a. Forud for ankesagens behandling blev tiltalte idømt fængsel i 1 år for bl.a. røveri. På den baggrund, og da tiltalte nu var 19 år og 3 måneder gammel, fandt landsretten det ikke formålstjenligt for at forebygge yderligere overtrædelser at idømme en ungdomssanktion. Da anklagemyndighedens ankemeddelelse imidlertid først var blevet forkyndt for tiltalte efter ankefristens udløb, var landsretten afskåret fra et skærpe straffen. Under hensyn til tiltaltes unge alder på ger-

ningstidspunktet og den tid, der var forløbet, siden forholdene blev begået, fastsatte landsretten herefter straffen til 6 måneders betinget fængsel.

I dom 15, der er en ankedom, blev forholdet begået over for en 16-årig pige, der var i praktik hos tiltalte som led i sin uddannelse. Tiltalte lagde sig i sengen ved siden af forurettede, hvor han kyssede hende og tog hendes tøj af på trods af hendes protester. Han befølte herefter forurettede på brysterne og tvang hende til at slikke på hans lem, ligesom han stak en finger op i hendes skede og slikkede hende i skridtet. Forholdet blev afbrudt af tiltaltes ekskone. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 1 år og fandt det helt undtagelsesvis forsvarligt at gøre 9 måneder af straffen betinget med vilkår om bl.a. udførelse af 150 timers samfundstjeneste. Ved afgørelsen om at gøre straffen delvist betinget henviste retten til, at der var tale om et enkeltstående forhold, og at tiltalte havde betydelige psykiske problemer. Landsretten stadfæstede strafudmålingen. I dommen er der ikke fuldt ud sket en skærpelse på et år, men der er dog tale om en væsentlig skærpelse i forhold til det tidligere strafniveau. Dommen adskiller sig endvidere fra de øvrige domme om fuldbyrdet kontaktvoldtægt, idet tiltalte alene tiltvang anden kønslig omgængelse i form af berøring m.v.

I dom 16, der er en ankedom, var der tale om voldtægt begået af en 15-årig dreng mod hans 10-årige halvsøster. Da forurettede var i bad, fastholdt tiltalte hende og gennemførte samleje trods hendes protester. Tiltalte blev endvidere fundet skyldig i flere tilfælde af samleje og anden kønslig omgængelse med halvsøsteren. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 1 år, der i det hele blev gjort betinget. Landsretten forhøjede under henvisning til, at tiltalte var fundet skyldig i en voldtægt, et fuldbyrdet samleje og to tilfælde af anden kønslig omgængelse begået over for en 10-årig pige, og under hensyn til strafskærpelsen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 straffen til fængsel i 1 år og 6 måneder, hvoraf 1 år og 3 måneder blev gjort betinget. Den udmålte straf kan umiddelbart forekomme mild, men navnlig tiltaltes unge alder på gerningstidspunktet begrunder en straf i den nedre ende af normalstrafområdet.

I dom 17, der er en ankedom, begik en 17-årig mand voldtægt mod en jævnaldrende kvinde, som han havde kendt i ca. tre år. Tiltalte blandede et bedøvende middel i en drink, som han gav forurettede, hvorefter han, da forurettede var ude af stand til at sætte sig til modværge, gennemførte samleje, ligesom han tvang forurettede til oralsex. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 1 år og 6 måneder og lagde ved strafudmålingen i formildende retning vægt på, at tiltalte ikke tidligere var straffet, og at han var 17 år på gerningstidspunktet. Dommen blev stadfæstet af landsretten. Det er min opfattelse, at der ved strafudmålingen er taget højde for den tilsigtede strafskærpelse, idet der samtidig er lagt vægt på tiltaltes unge alder.

Dom 18 vedrørte en voldtægt begået mod en 69-årig kvinde i hendes eget hjem. Forurettede blev tvunget til at sutte på tiltaltes lem og til samleje. Forurettede havde selv inviteret tiltalte indenfor, og hun havde, da tiltalte indfandt sig i soveværelset, selv foreslået, at han kunne ligge i den ene ende af dobbeltsengen. Der blev fra tiltaltes side ikke anvendt anden vold end fastholdelse. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 1 år og 9 måneder. Dommen ligger efter min opfattelse på grænsen mellem overfaldsvoldtægt og kontaktvoldtægt. Henset til sagens særegne omstændigheder og det forhold, at straffen lå inden for normalområdet for fuldbyrdet kontaktvoldtægt, fandt jeg ikke grundlag for at anke dommen med påstand om skærpelse.

Dom 19, der er en anke-dom, vedrørte voldtægt og forsøg herpå begået af en tungt begavet og døvstum mand mod en kvindelig bekendt, der tillige var døvstum og lettere retarderet. Forurettede blev ved anvendelse af vold og trusler tvunget ud på tiltaltes badeværelse, hvor tiltalte ad to omgange forsøgte at opnå samleje, hvilket han dog måtte opgive. Herefter lykkedes det tiltalte at tiltvinge sig samleje i lejlighedens stue. Straffen blev af byretten udmålt til fængsel i 2 år, hvoraf 1 år og 6 måneder blev gjort betinget på baggrund af tiltaltes helt særlige personlige forhold og den tid, der var gået, siden forholdene blev begået. Landsretten stadfæstede strafudmålingen. Efter min opfattelse er den udmålte straf i overensstemmelse med det ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 tilsigtede strafniveau, når også tiltaltes personlige forhold tages i betragtning.

I dom 20, der er en anke-dom, blev en kvinde voldtaget i sit hjem, mens hendes lille datter sov umiddelbart ved siden af. Tiltalte og forurettede havde kendt hinanden gennem fire år. Tiltalte kastede forurettede ned på sengen og fastholdt hende med et greb om halsen, idet han rev hendes tøj af. Herefter stak han flere fingre op i forurettedes kønsdel og tiltvang sig til sidst samleje med forurettede på trods, at hun satte sig fysisk til modværge. Tiltalte, der tidligere var straffet for bl.a. vold og trusler, blev idømt fængsel i 2 år.

I dom 21, der er en anke-dom, blev en 70-årig kvinde voldtaget i sit hjem. Forurettede havde selv inviteret tiltalte indenfor, hvor tiltalte i løbet af en periode på 5-6 timer tvang forurettede rundt i huset og gennemførte gentagne vaginale og anale samlejer på trods af forurettedes fysiske modstand. Under forløbet tog tiltalte flere billeder af forurettedes blottede underliv. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 2 år, men efter karakteren og omfanget af de seksuelle overgreb fandt landsretten, at straffen burde forhøjes til fængsel i 2 år og 6 måneder. Den udmålte straf ligger i den øvre ende af normalområdet for fuldbyrdet kontaktvoldtægt. Uanset dette forekommer straffen dog relativt mild henset til, at forholdet strakte sig over en længere periode og indebar flere vaginale og anale samlejer.

I dom 22, der er en anke-dom, var der tale om voldtægt og forsøg på voldtægt begået af en 62-årig mand mod hans 33-årige datter, idet tiltalte tvang forurettede ned på en seng, hvor han trak hendes trusser af og gennemførte samleje til udløsning. Tiltalte indfandt sig nogle timer senere på ny hos forurettede med den hensigt at tiltvinge sig samleje med hende, hvilket han dog måtte opgive, da forurettede sparkede ham i brystet. Straffen blev i byretten udmålt til fængsel i 2 år, og der blev ved strafudmålingen på den ene side lagt vægt på den begrænsede voldsudøvelse og tidsforløbet og på den anden side overtrædelsens grove karakter. Landsretten forhøjede straffen til fængsel i 2 år og 6 måneder.

I dommene 20 og 22, hvor straffene er fastsat til fængsel i henholdsvis 2 år samt 2 år og 6 måneder, anser jeg straffeskærpelsen for at være slået igennem, hvorfor disse domme ikke giver mig anledning til yderligere bemærkninger. I de øvrige sager har der foreligget konkrete omstændigheder – herunder bl.a. ung alder og andre særlige personlige forhold – der har talt for en mildere straf. Kun dom 21 kan siges at være en forholdsvis mild straf, når henses til de meget grove voldtægtsforhold over længere tid.

6.3.4. Parvoldtægt

Straffene i sager om parvoldtægt er i almindelighed under det straffniveau, der anvendes ved andre former for voldtægt, formentlig bl.a. som følge af, at tiltalte og forurettede tidligere har haft et seksuelt forhold til hinanden, og fordi der kan foreligge formildende omstændigheder, herunder at tiltalte er følelsesmæssigt påvirket, f.eks. af jalousi eller af forholdets ophør.

I redegørelserne forud for straffeskærpelsen i 2002 forelå kun en dom om forsøg på parvoldtægt. I denne sag (dom 30 i redegørelsen fra januar 2001) blev straffen udmålt til fængsel i 6 måneder betinget med vilkår om samfundstjeneste.

I redegørelsen af januar 2004 om straffene efter lovændringen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 omtaltes to domme vedrørende forsøg på parvoldtægt. Straffene i disse sager var udmålt til henholdsvis 1 år og 3 måneders fængsel og 3 års fængsel. Sidstnævnte dom omfattede flere voldtægtsforsøg samt frihedsberøvelse, trusler og vold mv.

I redegørelsen af juni 2005 omtalte rigsadvokaturen ligeledes to domme vedrørende forsøg på parvoldtægt. Landsretten fastsatte i disse straffen til 1 år og 6 måneders fængsel. I begge sager opsøgte tiltalte forurettede på bopælen. I den ene sag, hvor tiltalte ikke anvendte anden vold end fastholdelse, fastsatte landsretten en fællesstraf med en reststraf på 62 dage. I den anden sag, hvor forløbet strakte sig over flere timer, blev forurettede slået flere gange i hovedet. Der skete endvidere domfældelse for flere andre forhold, herunder to forhold vedrørende vold.

Strafudmålingen i disse fire sager gav ikke rigsadvokaturen anledning til bemærkninger.

Redegørelsen fra juni 2006 indeholdt tre sager om forsøg på parvoldtægt. Straffene i disse sager var udmålt til henholdsvis 1 års fængsel, 1 år og 8 måneders fængsel og 3 års fængsel.

I den førstnævnte sag, der vedrørte et homoseksuelt overgreb, blev forurettede opsøgt på sin bopæl, hvor tiltalte forsøgte at kysse og fastholde ham, men måtte opgive på grund af forurettedes modstand. Rigsadvokaturen bemærkede i den forbindelse, at straffen på 1 års fængsel kunne forekomme mild og ikke nærmere var begrundet i dommens præmisser, men at det dog fremgik af sagen, at parterne havde haft et meget turbulent forhold, og at sagen desuden var atypisk, fordi begge parter var mænd. I den anden sag havde tiltalte en reststraf på 32 dage, mens der i tredje sag var tale om tre voldtægtsforsøg.

Rigsadvokaturen fandt på den baggrund, at den ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 tilsigtede straffeskærpelse var slået igennem i de indberettede sager vedrørende forsøg på parvoldtægt.

Redegørelsen fra 2007 indeholdt ikke sager om forsøg på parvoldtægt, og heller ikke i den foreliggende undersøgelse er der indkommet sager vedrørende forsøg på parvoldtægt.

I redegørelserne forud for straffeskærpelsen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 antog rigsadvokaturen, at "normalstraffen" i sager om fuldbyrdet parvoldtægt lå i niveauet 6-8 måneders fængsel, men der var i

det undersøgte materiale også flere eksempler på højere straffe i sager, hvor der forelå skærpene omstændigheder.

Der er indberettet tre sager om fuldbyrdet parvoldtægt (dom 23-25).

Dom 23 vedrørte voldtægt og anden kønslig omgængelse begået af en 37-årig mand mod hans kæreste, som han havde kendt i ca. syv uger. Tiltalte udøvede forud for voldtægten vold over for forurettede i form af bl.a. slag i ansigtet, halsgreb og træk i håret. Under trusler om yderligere vold blev forurettede herefter beordret ind i soveværelset, hvor hun blev tvunget til at sutte på tiltaltes lem, indtil han fik sædafgang i hendes mund. Herefter tiltvang tiltalte sig samleje. Endvidere blev tiltalte fundet skyldig i vold og trusler samt besiddelse af euforiserende stoffer. Byretten udmålte straffen til fængsel i 2 år og 3 måneder.

I dom 24, der er en anke dom, havde tiltalte samme dag, som han begik voldtægten, udøvet grov vold mod forurettede, idet han tildelte forurettede adskillige slag i ansigtet og på kroppen, sparkede hende i hovedet, tog kvælertag på hende og tisede hende i ansigtet, ligesom tiltalte truede forurettede med en køkkenkniv. Tiltalte tvang herefter forurettede til oralsex, hvorefter han gennemførte flere samlejer med forurettede. Herudover blev tiltalte fundet skyldig i ved en tidligere lejlighed at have udøvet vold over for forurettede samt at have forsøgt at voldtage forurettede. Byretten udmålte straffen til en fællesstraf på fængsel i 3 år, der omfattede en betinget dom på fængsel i 40 dage, og lagde ved strafudmålingen vægt på, at der var tale om et voldtægtsforsøg og flere fuldbyrdede voldtægter, og at der ved flere lejligheder var udøvet grov vold mod forurettede. Landsretten stadfæstede strafudmålingen.

I dom 25, der er en anke dom, havde tiltalte og forurettede været kærester indtil ca. en måned forud for gerningstidspunktet, og de havde under deres forhold dyrket sex af sadomasochistisk karakter. Tiltalte blev dømt for anden kønslig omgængelse end samleje, idet han havde bl.a. havde befølt forurettede på brysterne i skridtet, ligesom han havde stukket fingre op i forurettedes skede, hvorefter han havde iført forurettede mundknebel og snøret hendes krop ind i kraftig snor og gennemført analt samleje. Overgrebene, der i vidt omfang blev optaget på foto og video af tiltalte, fandt sted på tiltaltes bopæl, hvor forurettede var frihedsberøvet i flere timer. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 3 år og lagde ved strafudmålingen vægt på, at der var tale om et længerevarende forløb, hvor forurettede var frihedsberøvet og blev udsat for mange forskellige overgreb, hvoraf flere var særdeles ydmygende og af grov karakter. Herudover blev foto- og videoptagelsen tillagt skærpene betydning. Landsretten stadfæstede dommen.

Som det fremgår, ligger straffene i de nævnte sager betydeligt over det niveau, der er udgangspunktet for voldtægt over for en tidligere eller nuværende partner, hvilket i de foreliggende sager bl.a. skyldes anvendelse af meget betydelig vold mv. Dommene viser, at der efter en konkret vurdering sker væsentlige forhøjelser af straffene, når forholdets grovhed taler for det.

6.3.5. Sager med flere gerningsmænd

To af de nu indberettede domme vedrører voldtægt begået af flere gerningsmænd.

I dom 10 overfaldt de fem tiltalte, der alle var i alderen 15 til 18 år, forurettede i en massageklinik, hvorefter tre af de tiltalte under trusler med knive og baseballbats tvang forurettede til anden kønslig omgængelse og til vaginalt og analt samleje. Den fjerde af de tiltalte blev alene fundet skyldig i forsøg på voldtægt, mens den femte tiltalte blev fundet skyldig i at have medvirket, idet han var til stede under overgrebene bevæbnet med en kniv. Byretten udmålte straffen for de tre tiltalte til fængsel i 3 år og 9 måneder, 3 år og 9 måneder og 3 år, mens straffene for de to øvrige tiltalte blev udmålt til fængsel i henholdsvis 2 år og 6 måneder og 2 år og 3 måneder.

I dom 13, som er en ankedom, forsøgte den ene af de tiltalte bl.a. at tiltvinge sig samleje med forurettede, hvilket han måtte opgive. Den anden tiltalte – en kvinde – befandt sig under hele forløbet i samme lokale, men hendes bistand til det strafbare forhold bestod alene i, at hun hjalp tiltalte med at skille forurettedes ben ad, ligesom hun holdt på forurettedes ene ben. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 3 år for den ene af de tiltalte og fængsel i 9 måneder for den anden. Landsretten nedsatte straffene til fængsel i henholdsvis 2 år og 5 måneder.

Højesteret har indenfor de senere år i to sager taget stilling til sanktionsniveauet i voldtægtssager med flere gerningsmænd.

I den ene sag, UfR 2005.753 H, ligger gerningstidspunktet forud for straffeskærpelsen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002. Sagen vedrørte en voldtægt begået af fem gerningsmænd i forbindelse med en julefrokost. Forurettede, der tilfældigt kom forbi, blev inviteret indenfor. Efter at have deltaget i sammenkomsten i kort tid, blev forurettede ført ud i en baggård, hvor de tiltalte over ca. 1 ½ time tiltvang sig samleje og anden kønslig omgængelse. Højesteret stadfæstede landsrettens dom på 2 års fængsel til alle de tiltalte.

I UfR 2004.2371 H, hvor gerningstidspunktet ligger efter straffeskærpelsen, blev forurettede kørt til et afsides sted, og mens hun blev fastholdt, tiltvang fire gerningsmænd sig over et længere tidsrum samleje og anden kønslig omgængelse med hende. To af gerningsmændene bosiddende i udlandet fik deres sager særskilt behandlet. De øvrige to blev i byretten idømt henholdsvis 1 år og 9 måneders fængsel og 2 år og 3 måneders fængsel. Landsretten forhøjede straffene til 3 års fængsel under henvisning til straffeskærpelsen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 og til, at alle gerningsmændene havde handlet i forening, hvilket ifølge bemærkningerne til lovforslaget skulle medføre en yderligere skærpelse af straffen. En af de tiltalte ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse til Højesteret. Højesteret stadfæstede landsrettens dom. Der var dissens af to dommere for at fastsætte straffen til 3 år og 6 måneders fængsel.

Af disse domme kan udledes, at udgangspunktet for straffastsættelsen efter lovændringen i 2002 i sager vedrørende fuldbyrdet voldtægt begået over et vist tidsrum af flere gerningsmænd er 3 års fængsel.

I dom 10, hvor straffene for tre af de tiltalte blev udmålt til fængsel i 3 år eller derover, synes straffene således at være udmålt i overensstemmelse med det af Højesteret fastsatte udgangspunkt. For så vidt

angår de to øvrige tiltalte, hvor straffene blev fastsat til fængsel i henholdsvis 2 år og 6 måneder og 2 år og 3 måneder, foreligger der efter min opfattelse en række forhold, der kan begrunde en mildere straf. Den ene af disse tiltalte blev således alene fundet skyldig i medvirken, mens den anden kun blev dømt for forsøg. Herudover er der formentlig lagt vægt på de tiltaltes unge alder (15 og 16 år).

I dom 13, hvor straffene blev fastsat en del under det almindelige udgangspunkt, var der ikke tale om fuldbyrdet voldtægt, men alene forsøg herpå. Det fremgår endvidere af oplysningerne i dommen, at den ene tiltalte forholdt sig passiv størstedelen af tiden. Sagen var endvidere ikke en typisk gruppevoldtægt. På den baggrund er der således en række omstændigheder, der kan begrunde en mildere straf.

7. Samlet vurdering og konklusion

Som det fremgår af gennemgangen af de konkrete sager i afsnit 6 ovenfor, viser strafudmålingen i de i alt 25 domme, der indgår i undersøgelsen, at domstolene i langt de fleste af sagerne har fastsat forhøjede straffe i overensstemmelse med tilkendegivelserne i forarbejderne til lovændringen i 2002.

I hovedparten af dommene er der således fastsat straffe, der ligger omkring et år over det niveau, der var gældende forud for lovændringen.

I det omfang, der ikke er sket en skærpelse af straffen med fuldt ud et år, er der i de fleste sager sket en væsentlig forhøjelse af straffen, ligesom det i dommenes præmisser er anført, at der foreligger formildende omstændigheder, der har begrundet fastsættelse af en lavere straf. Der er således f.eks. taget hensyn til, at gerningsmanden ikke er nået langt i sit forehavende, og at der ikke er anvendt vold af betydning, ligesom parternes indbyrdes forhold er tillagt betydning. Tiltaltes personlige forhold, herunder ung alder og psykiske problemer, er også tillagt vægt i flere sager.

En sådan graduering af strafudmålingen er i overensstemmelse med forarbejderne, hvorefter straffastsættelsen fortsat beror på domstolenes konkrete vurdering i de enkelte tilfælde af samtlige sagens omstændigheder, og hvorefter de angivne straffniveauer vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder.

I dom 4, der vedrørte anden kønslig omgængelse, er straffen på fængsel i 6 måneder efter min opfattelse for mild. Som anført ovenfor, bemærkede rigsadvokaturen over for Procesbevillingsnævnet, at man ikke ville udtale sig imod, at sagen blev tilladt indbragt for Højesteret, og at anklagemyndigheden i givet fald ville påstå skærpelse af straffen. Procesbevillingsnævnet afslog imidlertid ansøgningen om anketilladelse.

Dom 14 er atypisk, idet tiltalte i byretten var idømt en ungdomssanktion, og da landsretten på grund af ankemeddelelsens sene forkyndelse var afskåret fra at skærpe straffen. Den fastsatte straf på 6 måneders betinget fængsel giver således efter min opfattelse ikke noget retvisende billede af den generelle udmålingspraksis i sager om fuldbyrdet kontaktvoldtægt. Endelig forekommer straffen i dom 21 mild i forhold til de meget grove forhold begået over 5-6 timer over for en ældre kvinde.

På trods af disse sager er det min vurdering, at det samlede billede af domspraksis fortsat viser, at strafskærpelsen er gennemført i praksis, og det er min opfattelse, at domstolene må forventes også fremover at følge dette niveau for strafudmålingen og de principper for straffastsættelsen, der nu er fastlagt gennem en periode på 6 år efter lovændringen.

Det er dog min opfattelse, at det vil være nyttigt at følge strafudmålingen i sager om voldtægt i endnu en periode. Formålet hermed er at sikre, at anklagemyndigheden fortsat behandler disse sager med ekstra opmærksomhed, og at eventuelle domme, hvor straffen forekommer for mild, bliver anket til skærpelse.